

ZABEZPEČENÍ SPOJENÍ VE SVAZECH KOALIČNÍHO SLOŽENÍ

Velení vojskům zaujímá jedno z hlavních míst v teorii umění a praktické přípravě vojsk Spojených ozbrojených sil. Úroveň velení koaličním vojskům Spojených ozbrojených sil (SOS) jak teoretická, tak i praktická je velmi důležitou podmínkou způsobilosti těchto vojsk úspěšně vést bojové operace od samotného začátku války.

Spolehlivost a operativnost velení koaličním vojskům závisí na všestranné přípravě orgánů velení a míst velení, na spolehlivé činnosti spojovací soustavy ve složitých podmínkách operace, za masového použití prostředků radioelektronického boje a snah nepřítele ji rozbit nebo silně narušit.

Spojovací soustava je materiálním základem velení koaličním vojskům v operaci. Musí se vyznačovat vysokou bojovou pohotovostí, spolehlivostí v podmínkách činnosti prostředků ničení a radioelektronického boje nepřítele, mobilností, vysokou propustností, hodnověrností, včasností a skrytostí předávání všech informací.

Realizaci požadavků kladených na spojovací soustavu koaličních svazků lze rozdělit z časového hlediska do dvou etap. **První etapa** zahrnuje plnění opatření spojovacím vojskem do zahájení operačního rozvíjení vojsk s cílem dosáhnout vysoké bojové pohotovosti, a to zejména včasnou a skrytou přípravou stacionární spojovací sítě, spojovacích uzlů míst velení, polní spojovací soustavy hlavních velitelství SOS u operačních svazů.

Pro splnění tohoto velmi důležitého předpokladu je nezbytně nutné:

- cílevědomě uskutečňovat přípravu i výstavbu prostoru možného válčiště z hlediska zabezpečení spojení v období uvádění vojsk do vyšších stupňů bojové pohotovosti, provedení prvních operací počátečního období války a následujících strategických operací koaličními vojsky na válčišti,

- udržovat spojovací útvary a svazky v trvalé pohotovosti k rozvinutí spojovací soustavy současnými silami a prostředky,

- nepřetržitě zdokonalovat jejich technickou vybavenost,

- udržet vysokou úroveň taktické a odborné spojovací přípravy velitelů, štábů a jednotek,

- mít zpracované plány spojení svazů, reálnost hlavních částí plánu (místa rozvinutí spojovacích uzlů míst velení, hlavních spojovacích os a směrů) ověřovat formou štábních a spojovacích nácviků.

Cílem **druhé etapy**, jejíž začátek je spojen s uváděním svazů do vyšších stupňů bojové pohotovosti, je včas uskutečnit následující opatření:

- skrytě rozvinout polní spojovací soustavu,

- ženijní zabezpečení včetně maskování prostoru rozmístění spojovacích uzlů a bojových stanovišť,

- organizovat záložní a oklikové spojovací směry a spojovací okruhy,

- vytvořit retranslační body,

- použít zařízení pro automatické utajení telefonních i telegrafních zpráv,

- přísně kontrolovat objem a doby průchodu informací spojovacími uzly,
- dodržovat požadavky skrytého velení vojskům,
- manévr spojovacími okruhy, silami a prostředky,
- vytvořit zálohu spojovacích sil a prostředků, včetně její včasné obnovy.

Zvláštní význam v současných operacích nabývají opatření zvyšující radioelektronickou ochranu spojovací soustavy s jejími prvky, elektromagnetickou koexistenci i ochranu před rádiovým rušením a účinky elektromagnetického impulsu při jaderných úderech.

Ve strategické operaci na válčišti pro zabezpečení spolehlivého velení vojskům se včas vytváří jednotná spojovací soustava, která je součástí spojovací soustavy vrchního hlavního velení. Je složena ze stacionárních a polních spojovacích uzlů a směrů hlavního velitele na válčišti, velitelů frontů, spojeneckého vojenského námořnictva a svazů druhů ozbrojených sil, zařazených do sestavy strategického svazu. K nim patří spojovací okruhy, uzly státní spojovací sítě a spojovací sítě ozbrojených sil spojeneckých zemí na válčišti.

Fronty, armády, armádní sbory, zařazené do spojeneckého svazu Spojených ozbrojených sil na válčišti, musí mít spojení jak s hlavním velitelem na válčišti, tak i se svým národním velením. To je v míru zabezpečeno spojovacími útvary (jednotkami) vyčleněnými ze sestavy spojenecké armády.

Na základě zkušeností bude spojovací soustava hlavního velitele na válčišti zpravidla tvořena:

- opěrnou spojovací sítí s opěrnými spojovacími uzly, spojovacími osami a rokadami, jež jsou budovány mnohokanálovými radioreléovými, troposférickými, kosmickými stanicemi a linkovými spoji,

- spojovacími uzly velitelských, záložních velitelských a týlových velitelských stanovišť vlastního stupně, podřízených národních a koaličních frontů (armád, svazků), spojeného vojenského námořnictva, svazů a svazků ozbrojených sil druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb,

- přímými spoji (směry i sítě) mezi místy velení,
- spoji připojení míst velení k opěrné spojovací síti,
- uzly a stanicemi polního poštovního spojení,
- systémem řízení spojení,
- systémem technického zabezpečení spojení a automatizovaných systémů velení vojskům,

- zálohou spojovacích sil a prostředků.

Dále mohou být do této sítě zařazeny stacionární a polní spoje generálních štábů spojeneckých armád k národním svazům a svazkům, které jsou zarazeny do operační sestavy koaličního svazu.

Takto široce rozvinutá spojovací soustava dovoluje zabezpečit od VS, ZVS a TVS hlavního velitele na válčišti do 75 základních informačních směrů, z nichž je 20 až 25 ukončeno v místech velení svazů (svazků) spojeneckých armád. Asi 45 směrů je ukončeno v místech velení svazů (svazků) vojenských leteckých sil, protivzdušné obrany, průzkumu, radioelektronického boje, ženijních, chemických a spojovacích vojsk bezprostředně podřízených hlavnímu veliteli SOS na válčišti.

U všech strategických informačních směrů musí být zabezpečeno utajené spojení zaručené stálosti. Utajené spojení dočasné stálosti u základních informačních směrů může být použito jen u linkových spojů. Spojovací okruhy Federálního ministerstva dopravy a spoji musí orgán organizující toto spojení prověřit, zda v celém průběhu spoje byly použity pro přenos jen linkové prostředky.

K zabezpečení spojení ve strategické operaci na válčišti se vytváří seskupení spojovacích sil a prostředků, které zabezpečuje rozvíjení spojovací soustavy HV SOS na válčišti. Na základě zkušeností získaných na cvičení Sojuz-83 a Sojuz-84 je skupina spojovacích sil tvořena:

- uzlovou spojovací brigádou, spojovacími brigádami a útvary dálkových spojů, jejichž úkolem je rozvinout opěrnou spojovací síť, spojovací uzly míst velení hlavního velitele na válčišti a přímé spojovací směry za jednotlivými fronty, armádami a svazky.

Kromě toho k **zabezpečení spojení štábu SOS** se štáby frontu, armád a divizí se na všechna místa velení podřízených a štáby udržujících součinnost jiných národních armád, vysílají **speciální spojovací skupiny, které jsou součástí operačních skupin.**

Operační skupiny (OS) jsou vysílány hlavním velením na válčišti k podřízenému frontu jiného štátu a opačně, mezi sousedními fronty, armádami a svazky různých národních armád. Obecně jsou OS vysílány pravým sousedem k levému, svazem (svazkem) druhů vojsk k vševojskovým svazům (svazkům).

Spojení v operaci se organizuje v souladu s rozhodnutím hlavního velitele, pokynů náčelníka štábu HV SOS na válčišti. Rádiové spojení se organizuje prakticky u všech informačních směrů nezávisle na národní příslušnosti. Ve složitých situacích se může radiové spojení stát hlavním a jediným spojovacím systémem. Všichni korespondenti se podle příslušnosti zpravidla slučují do radiových sítí.

Pro řadu hlavních korespondentů (front, letecká armáda, operační manévrovací skupina a další) se **připravují radiové směry. Rádiové směry** od velitelského stanoviště (ZVS) hlavního velitele SOS na válčišti je vhodné připravit i pro:

- velitele RVD s raketovými brigádami bezprostředně podřízenými HV SOS na válčišti a jednotlivým frontům,
- velitele vojenského letectva a PVO se svazy, svazky a útvary vojenského letectva a PVO; důležité radiové spojení se předem připravuje také od tylového velitelského stanoviště, vzdušného místa a předsunutého místa velení; přitom spojení s podřízenými fronty je uskutečňováno o dva stupně níže; ve vojenských leteckých silách k leteckému pluku, v raketovém vojsku k oddílu.

Přímé troposférické spojení se organizuje od velitelského stanoviště (ZVS) HV SOS na válčišti s nejbližšími fronty, armádami a svazky, **kosmické spojení** s generálními (hlavními) štáby spojeneckých armád, podřízenými svazy, spojeným vojenským námořnictvem s použitím uzlových a koncových stanic R-440.

Radioreléové, troposférické a linkové spojení spolu s opěrnými a pomocnými spojovacími uzly tvoří opěrnou spojovací síť na válčišti, do níž jsou začleňovány stacionární spoje národních ministerstev obrany, státní spojové sítě spojeneckých zemí a také chráněné, zodolněné spojovací uzly a radiová střediska.

V průběhu operace spojovací vojska HV SOS na válčišti, podřízených frontů a také spojovací síly a prostředky generálních (hlavních) štábů spojeneckých armád rozvíjejí polní opěrnou spojovací síť na válčišti.

Polní opěrná síť rozvíjená od opěrných spojovacích uzlů HV SOS na válčišti je budovala silami a prostředky brigád dálkových spojů HV SOS na válčišti.

V pásmu každého frontu se vytváří **hlavní a pomocná osa**. Osy mohou být tvořeny více směry (radioreléovým, troposférickým, linkovým).

Příčné (rokovácí) spoje polní opěrné spojovací sítě (troposférické, radioreléové) se rozvíjejí na úrovni míst velení frontů a armád (VS, ZVS) prvního sledu.

Vybudovaná opěrná spojovací síť na válčišti musí zabezpečit mnohonásobné zálohování spojení. Toho se dosahuje zdvojnásobením spojovacích okruhů na různých trasách.

Základními prvky spojovací soustavy jsou spojovací uzly míst velení. V nich se soustřeďuje zabezpečení všech druhů spojení s nadřízenými, podřízenými i součinnostními štáby a také vnitřní spojení. Pro zabezpečení vysoké spolehlivosti a životnosti spojovací soustavy musí být připojení spojovacích uzlů na opěrnou spojovací síť uskutečněno nejméně ke dvěma opěrným spojovacím uzlům, zpravidla na různých spojovacích osách. Zkrácení lhůt připravenosti spojení na místech velení v novém prostoru rozmístění se dosahuje přemísťováním spojovacího uzlu po částech. V prvním pořadí se přemísťuje mobilní část, ve druhém pořadí hlavní část spojovacího uzlu.

Systém řízení spojení zahrnuje orgány a místa řízení spojení HV SOS na válčišti, podřízených a součinnostních svazů (svazků). Řízení spojení se uskutečňuje zvláštní sítí velitelského dispečerského spojení, vytvořené spojovacími okruhy opěrné spojovací sítě a přímých směrů. Místa řízení jsou vybavována technickými prostředky umožňujícími automatizovat proces řízení spojení. To je nezbytné nutné při organizaci spojení s velkým počtem míst řízení

ve svazech. Například systém řízení spojení frontu může tvořit až 20 míst řízení spojení svazů a až 80 míst řízení spojovacích uzlů, operačních spojovacích zón, spojovacích směrů, spojovacích os a jednotlivých středisek spojovacích uzlů.

K zabezpečení spojení s vojsky koaliční sestavy v operaci a vytváření jednotné spojovací soustavy koaličního svazu je nezbytně nutné:

- plánovitě rozpracovávat a do spojovacích vojsk spojených armád zavádět jednotné principy organizace spojení, typovou organizaci spojovacích svazků a útvarů frontů a armád,
- vybavit spojovací vojska spojeneckých armád novou současnou spojovací technikou stejného typu (radioreléovými, troposférickými a kosmickými stanicemi, provozovny ZAS a velitelsko-štabními vozidly),
- ve spojovacích svazcích, útvech a u spojovacích uzlů spojeneckých armád prosadit jednotné principy a metody výuky a výcviku velitelů, štábů, jednotek a obsluh,
- prosadit jednotné normy rozvíjení spojovacích uzlů a spojovacích směrů,
- zavést jednotný provozní řád a jednotná úsloví nutná pro navazování a zabezpečení spojení jednotlivými skupinami spojovacích specialistů,
- s cílem překonat jazykovou bariéru je nutné včas připravovat specialisty a obsluhy různých spojovacích provozoven schopných navázat a udržet spojení s obsluhami spojovacích provozoven jiných spojeneckých armád.

Zkušenosti z operační přípravy potvrzují nutnost mít ve vojenských okruzích a armádách široce rozvinutou síť míst velení včetně polních. Část těchto míst musí být přísně utajena. Toho lze dosáhnout plánovitým využíváním výcvikových prostorů, menších městeček, obcí a dalších příhodných prostorů na teritoriu okruhu, armády, kde je možné skrytě rozvíjet místa velení pro procvičování jejich rozvíjení.

Všechna předpokládaná místa skrytého rozvíjení míst velení musí být určena v mírové době, prověřena a po spojovací stránce částečně připravena.

V posledních letech byla značně zlepšena vybavenost spojeneckých vojsk současnými spojovacími prostředky. Výsledkem je zvýšená životnost spojovací soustavy. Přesto v organizaci spojení a v jeho kvalitě jsou slabá místa.

Hlavními nedostatky jsou:

- malá odolnost rádiových, radioreléových, troposférických a kosmických stanic vůči zá-
měrnému rušení,
- nízká mobilnost spojovacích prostředků a prvků,
- v jednotlivých druzích spojovací techniky se vyskytuje mnoho typů provozoven stejného
určení,
- vysoká energetická náročnost provozu prvků spojovací soustavy,
- malá přenosová kapacita spojovacích směrů,
- velmi nízký stupeň automatizace tvorby a přepojování spojovacích okruhů dálkové spo-
jovací sítě,
- současné spojovací prostředky mají mnoho demaskujících příznaků, které prozrazují
místa rozvíjení prvků spojovací soustavy a stupeň, který zabezpečují.

Proto je účelné spojením úsilím spojeneckých zemí rychleji řešit úkoly sjednocení, stan-
dardizace a modernizace základních spojovacích uzlů s automatickou komutací, snížení
hmotnosti spojovacích zařízení, energetické spotřeby spojovacích zařízení, počtu obsluhy
jednotlivých provozoven, zavádět způsoby a metody ochrany spojení před prostředky radio-
elektronického rušení nepřítel.

Ve vývoji spojovacích uzlů je třeba prosadit podstatné snížení množství automobilů a při-
věsů nutných k jejich zřízení. Spojovací uzly rozdělit na technickou část, tu vzdálit od místa
velení 4 až 5 km a na část, která je zdrojem elektromagnetického tepelného a infračerveného
záření 10 až 25 km. Klasické spojovací kabely používané u spojovacích uzlů nahradit opti-
ckými kabely, čímž vytvořit materiální předpoklady k decentralizovanému rozmístění míst ve-
lení a spojovacích uzlů.

Zkušenosti z lokálních válek naléhavě vyžadují zdokonalovat organizační a technická opa-
tření k ochraně spojovací soustavy nejen před poruchami, ale i před pokusy zavést do sy-
stému velení klamné informace. Jde zejména o vytvoření základních záložních a skrytých

spojovacích směrů a sítí, všeobecné uplatňování prověrek, pomocí hesel a dalších metod vzájemného ověřování při vedení rozborů a určování hodnověrnosti dokumentů.

V zájmu dalšího zdokonalování velení svazům koaličního složení je nutné přijmout některá neodkladná opatření:

- k dokončení mezinárodní vzájemně propojené automatické spojovací soustavy členských států Varšavské smlouvy,
- k vybudování stacionárního systému troposférického spojení a rozvinutí systému kosmického spojení SOS na válčišti,
- do uvedeného spojovacího systému zapojit spojovací uzly míst velení strategického svazu SOS, generálních štábů a operačních svazů všech spojeneckých armád, vyčleněných do operační sestavy a hlavního velení SOS na válčišti ve válečné době.

Je také nezbytné mít i autonomní spojovací systémy zabezpečující spojení v těch systémech velení, kde faktor času hraje rozhodující roli.

Velký význam při řešení uvedených problémů má:

- koordinované využívání spojovacích okruhů opěrné spojovací sítě hlavního velení SOS na válčišti a spojeneckých frontů,
- včasné vysílání speciálních spojovacích skupin k podřízeným a součinnostním svazům jiných národních armád,
- vybavení štábů spojeneckých armád a frontů promyšlenými tabulkami termínovaných hlášení.

Dále je nezbytně nutná důkladná příprava obsluh různých spojovacích prostředků, předurčených navazovat a zabezpečovat spojení s obsluhami jiné národnosti, např. u specialistů kosmického radioreléového, rádiového i linkového spojení. U těchto spojů jsou zpravidla zařazovány národní provozovny. Proto byly pro spojovací specialisty spojeneckých armád zpracovány potřebné provozní dokumenty, stanovující zásady vedení provozu. Byly vydány konverzační příručky, jež specialisté používají na společných zaměstnáních.

Nejlépe je zabezpečeno spojení mezi armádami členských států Varšavské smlouvy u vyšších velitelských stupňů, a to mezi: hlavním velitelstvím a generálním (hlavním) štábem spojenecké armády; hlavním velitelstvím a frontem.

Při opětovném podřízení armády do sestavy frontu jiné státní příslušnosti je zabezpečení spojení mezi spojovacími uzly těchto svazů (svazků) velmi ztížené. Proto jsou vysílány operační skupiny se svými spojovacími prostředky, aby bylo včas vybudováno spojení, zabezpečena vysoká spolehlivost a kvalita spojení nadřízenými, podřízenými nebo štáby, které udržují součinnost se svými spojovacími prostředky.

Do sestavy speciálních spojovacích skupin u operačně strategického stupně je vhodné zařazovat: rádiové stanice velkého nebo středního výkonu, provozovny utajeného telegrafního a telefonního spojení k zabezpečení 1 až 3 spojovacích okruhů, v některých případech mohou být zařazeny stanice kosmického nebo troposférického spojení.

U operačního stupně bude spojovací část operační skupiny zpravidla tvořena: rádiovými stanicemi středního výkonu (R 161, R 140), provozovnou pro utajené telefonní a telegrafní spojení, 1 až 2 velitelsko-štabními vozidly.

U taktického stupně jde jen o velitelsko-štabní vozidlo.

Problémy jsou rovněž způsobeny zavedením rozličných typů spojovacích provozoven a stanic, stále se používá technika národní produkce, která nemá vždy návaznost na obdobnou spojovací techniku druhých spojeneckých armád. Taková technika, zvláště zařízení pro automatické utajování, může být používána jen pro zabezpečení spojení uvnitř vlastní národní armády. Využívat tuto techniku pro součinnostní spojení mezi koaličními svazy a svazky není vždy možné. Z toho vyplývá nutnost rozšířit průmyslovou základnu pro výrobu jednotných spojovacích zařízení a dalších prostředků velení.

Na spolehlivosti velení koaličním svazům má rozhodující význam správné řízení spojení velitelem a náčelníkem štábu, náčelníky druhů vojsk a speciálních služeb, včasné, operačně a technicky správné uložení úkolů spojovacímu vojsku a také umění používat současné spojovací prostředky.